

מרכז המידע למודיעין ולטרור
על שם אלוף מאיר עמית
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

זרקור לאיראן

ספטמבר 2011 – שהריואר 1390
לשבוע שבין 14/9/11 – 21/9/11
עורך: רז צימט

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ איראן לנוכח "האביב הערבי": כינוס ועידת "ההתעוררות האסלאמית" הבינלאומית הראשונה בטהראן.
- ✓ החרפת הביקורת באיראן כלפי תורכיה על רקע החלטתה להציב מכ"ם נגד טילים בשטחה ומסעות ארדואן בעולם הערבי.
- ✓ פרשת המעילה הגדולה בתולדות הבנקאות באיראן ממשיכה לעורר גלים.
- ✓ תמונות השבוע: הנשיא אחמדינז'אד הגיע לניו-יורק.

עיקרי דברים:

איראן לנוכח "האביב הערבי": כינוס ועידת "ההתעוררות האסלאמית" הבינלאומית הראשונה בטהראן

בטהראן התכנסה השבוע ועידת "ההתעוררות האסלאמית" הבינלאומית הראשונה בהשתתפות מאות משתתפים מ-80 מדינות, ובהם בכירי המשטר, מדינאים, אנשי אקדמיה ואנשי תקשורת מאיראן ומחו"ל לדיון בהתפתחויות בעולם הערבי.

ביומה הראשון של הועידה נשא המנהיג העליון, איתאללה עלי ח'אמנהאי, נאום בו קרא לעמי האיזור לפעול למען אחדות אסלאמית ולהישמר מפני מזימות מדינות המערב החותרות להמשך שליטתן באיזור. ח'אמנהאי ציין, כי אין לבטוח בארצות-

הברית, בנאט"ו ובמדינות המערב וכי על מדינות האיזור להישמר מפני האפשרות, שגורמים הקשורים בארצות-הברית יגיעו לשלטון במדינות ערב.

התקשורת האיראנית עסקה בהרחבה בכינוס הועידה וקראה לנצלה על מנת להרחיב את השפעתה של איראן על ההתפתחויות בעולם הערבי, במיוחד לנוכח יוזמותיה המדיניות של תורכיה באיזור.

היומון השמרני "ג'מהורי-י אסלאמי" גרס, כי המשימה המרכזית הניצבת בעת הנוכחית בפני איראן היא להגיש סיוע לעמים הערבים בכינון סדר פוליטי חדש. היומון הזהיר מפני הישנות הטעות, שעשתה איראן לאחר התפרקות ברית-המועצות כאשר איפשרה לתורכיה ולארצות-הברית להשתלט על המערכות הכלכליות והפוליטיות ברפובליקות המוסלמיות במרכז אסיה. על איראן להציב בפני מדינות ערב מודל מהפכני מוצלח ומטרה זו לא תושג באמצעות סיסמאות ודיבורים אלא באמצעות מעשים.

היומון "כיהאן" דן אף הוא בהתפתחויות בעולם הערבי על רקע כינוס ועידת "ההתעוררות האסלאמית" וטען, כי העולם הערבי ניצב בפני גל שני של מהפכות המתאפיין, בין היתר, בהבלטת האידיאולוגיה האסלאמית, בהתרחקות מנטיות לאומיות לעבר המודל האיראני-אסלאמי ובהדגשת מהותן האנטי-אמריקאית והאנטי-ישראלית של ההתקוממויות הערביות.

החרפת הביקורת באיראן כלפי תורכיה על רקע החלטתה להציב מכ"ם נגד טילים בשטחה ומסעות ארדואן בעולם הערבי

החלטת תורכיה לחתום על הסכם המתיר לארצות-הברית להציב בשטחה מכ"ם מתקדם מסוג "איקס בנד" כחלק ממערכת ההגנה מפני טילים של נאט"ו הביאה השבוע להחרפת הביקורת האיראנית כלפיה.

שר החוץ, עלי-אכבר צאלחי, התייחס להחלטת תורכיה וטען, כי היא אינה ראויה או מוצדקת וכי היא מעוררת דאגה באיראן. התקשורת האיראנית מתחה אף היא ביקורת חריפה על החלטת תורכיה בעניין זה. בטאון משמרות המהפכה, "צבחי-י צאדק", הזהיר את תורכיה מפני השלכות החלטתה וטען, כי היא אינה יכולה להציג עצמה כאויבת הציונים ולנקוט במקביל מדיניות המשרתת את האינטרסים של ארצות-הברית וישראל באיזור.

הביקורת באיראן כלפי תורכיה לא נותרה מוגבלת להסכמתה להצבת המכ"ם האמריקאים בשטחה והופנתה גם כלפי מדיניותה ביחס לעולם הערבי. יו"ר ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי, עלא' אל-דין ברוג'רדי, האשים את תורכיה, כי מדיניותה בסוריה משרתת את האינטרסים של בעלות בריתה המערביות וציין, כי העולם המוסלמי מצפה ממנה להרחיק עצמה ממדיניות המערב ולהציב בראש את האינטרסים של העולם המוסלמי.

על רקע מסעותיו המדיניים של ראש הממשלה ארדואן בצפון-אפריקה טענו אמצעי התקשורת האיראנים, כי תורכיה מבקשת לנצל את ההתפתחויות בעולם הערבי לביצור מעמדה כהגמון איזורי על חשבונה של איראן ולקדם את האינטרסים הלאומיים שלה תוך כדי שיתוף פעולה עם המערב.

בראיון, שהעניק לאתר "דיפלומטיה איראנית", ביטא השבוע המנכ"ל לענייני אפריקה לשעבר במשרד החוץ, ג'אוויד קרבאן-אווע'לי, את החשש האיראני מפני יוזמותיה המדיניות של תורכיה בעולם הערבי. הדיפלומט הבכיר לשעבר טען, כי יש ביכולתה של תורכיה להציב בפני מדינות ערב מודל ראוי ומוצלח המשלב הצלחה כלכלית לצד תפישות דתיות וערכיות. הוא ציין, כי הגישה שמבטאת איראן ביחס להתפתחויות בעולם הערבי אינה ריאלית וכי תורכיה צפויה למלא תפקיד מרכזי בעתיד העולם הערבי בעוד שמעמדה של איראן צפוי להיפגע.

פרשת המעילה הגדולה בתולדות הבנקאות באיראן ממשיכה לעורר גלים

פרשת מעילת הענק בבנק "צאדראת" (Saderat), שנחשפה בשבוע שעבר, המשיכה לעמוד גם השבוע במוקד העיסוק הפוליטי והתקשורתי באיראן.

על-פי דיווחי התקשורת האיראנית עומד מאחורי הפרשה איש העסקים, אמיר מנצור-אריא ח'סראוי, שניצל את קשריו עם בכירי הבנק על מנת להשתלט במרמה על אגרות חוב ממשלתיות ולמכור אותן לאחר מכן לבנקים פרטיים בתמורה ל-3 מיליארד דולרים, ששימשו לרכישת נכסים ממשלתיים. כ-20 חשודים בפרשה, ובהם גם מנצור-אריא, נעצרו בימים האחרונים.

על רקע מאבקי הכוחות הפוליטיים במחנה השמרני ולקראת הבחירות למג'לס הצפויות במרץ 2012 נוצלה פרשת המעילה על-ידי מבקרי הנשיא להטחת האשמות חמורות כנגד הממשלה ו"הזרם הסוטה" המזוהה עם רחים משאאי, ראש לשכתו ומקורבו של אחמדינז'אד. מבקרי הנשיא טענו, כי "הזרם הסוטה" היה מעורב בפרשה במסגרת ניסיונותיו הנמשכים לנצל משאבים כלכליים לאומיים לקידום האינטרסים הפוליטיים שלו.

האתר השמרני "משרק" פרסם בשבוע שעבר מכתב, שנשלח לפני כשנה על-ידי רחים משאאי לשרי התחבורה והכלכלה, ובו בקשה לזרז מכירת מניות של ענק הפלדה הממשלתי "פולאד ח'וסתאן" לחברה בראשות מנצור-אריא.

ביום רביעי שעבר הגיב הנשיא לראשונה לפרשה. אחמדינז'אד הכחיש מעורבות ממשלתית כלשהי בפרשה וטען, כי ממשלתו היא הנקיה ביותר בתולדות איראן. מבקריו המשיכו, עם זאת, בימים האחרונים למתוח ביקורת חריפה כנגד הנשיא וממשלתו וטענו, כי הוא נכשל במימוש הבטחותיו להיאבק כנגד השחיתות ולא נקט בצעדים הדרושים על מנת לפקח על המערכת הבנקאית.

עורך היומון "כיהאן", חסין שריעתמדרי, מתח ביקורת על תגובת הנשיא לפרשה וקרא לו להרחיק עצמו מ"הזרם הסוטה" המנצל את משאבי הממשלה לקידום האינטרסים שלו ומאלץ את הנשיא להגן על המעורבים בשחיתות כלכלית.

איראן לנוכח "האביב הערבי": כינוס ועידת "ההתעוררות האסלאמית" הבינלאומית הראשונה בטהראן

בטהראן התכנסה השבוע ועידת "ההתעוררות האסלאמית" הבינלאומית הראשונה לדיון בהתפתחויות החודשים האחרונים בעולם הערבי. בוועידה נטלו חלק מאות משתתפים מ-80 מדינות, ובהם בכירי המשטר, מדינאים, אנשי אקדמיה ואנשי תקשורת מאיראן ומחו"ל. במהלך הוועידה, שנמשכה יומיים, דנו חמש ועדות מקצועיות בהיבטים שונים הקשורים להתפתחויות בעולם הערבי (אפתאב ניוז, 17 ספטמבר).

ביומה הראשון של הוועידה נשא המנהיג העליון, איתאללה עלי ח'אמנהאי, נאום בו קרא לעמי האיזור לפעול להשגת אחדות מוסלמית ולהישמר מפני מזימות מדינות המערב המעוניינות להמשיך בשליטתן באיזור. ח'אמנהאי הדגיש, כי מלאכתם של העמים המוסלמים לא הסתיימה בהפלת המשטרים המושחתים והרודניים והזהיר, כי הניצחון עלול להפוך לתבוסה אם עמי האיזור לא יישמרו ממזימות המערב. מדינות המערב מנסות, לדבריו, לשמר את השפעתן באיזור גם לאחר המהפכות העממיות ואם לא יצליחו בכך, הן עלולות לנסות ולעורר מלחמות פנימיות בין השבטים, הקבוצות האתניות והמפלגות במדינות האיזור ובין המדינות עצמן.

ח'אמנהאי ציין, כי אין לבטוח בארצות-הברית, בנאט"ו ובמשטרים "הפושעים", כדוגמת בריטניה, צרפת ואיטליה וכי על מדינות האיזור להישמר מפני האפשרות, שגורמים הקשורים בארצות-הברית יגיעו לשלטון. הוא קרא לעמים הערבים להימנע מחילוקי דעות דתיים, אתניים, גזעיים ושבטיים ומסכסוכי גבול, שעלולים לפגוע באחדות המוסלמית, שהיא המפתח לניצחון. יש לשמר את העקרונות האסלאמיים הניצבים מאחורי ההתקוממויות בעולם הערבי ואת הישגי המהפכות ולא לסטות מן הדרך המהפכנית ומסיסמאות המהפכה. המטרה הסופית, אמר ח'אמנהאי, היא כינון אומה אסלאמית מאוחדת וציוויליזציה אסלאמית חדשה המבוססת על דת, מוסר ומדע. הוא הוסיף, כי על המוסלמים להתנגד לרעיונות חילוניים וליברליים וכי לדמוקרטיה חילונית אין שום דבר משותף עם העקרונות האסלאמיים.

בהמשך התייחס המנהיג העליון לסוגיה הפלסטינית ואמר, כי כשם שמדינות הבלקן והקווקאז הצליחו להשיג את עצמאותן לאחר 70 שנים, אין כל סיבה שגם פלסטין לא תשוחרר מ"ציפורני הציונים" (פארס, 17 ספטמבר).

עלי אכבר ולאיתי (Ali Akbar Velayati), יועצו לעניינים בינלאומיים של המנהיג העליון, ששימש כמזכיר הועידה, התייחס אף הוא לחשיבות הסוגיה הפלסטינית וטען בפתח דיוני הועידה, כי זו הפכה לאחד היסודות המרכזיים בהתעוררות האסלאמית בעולם הערבי (מהר, 17 ספטמבר).

התקשורת האיראנית עסקה בהרחבה בכינוס הועידה ובחשיבותה וקראה לנצל את הועידה על מנת לקדם את מעורבות איראן בהתפתחויות בעולם הערבי. היומון השמרני "ג'מהורי-י אסלאמי" (Jomhuri-ye Eslami) גרס, כי המשימה המרכזית הניצבת בעת הנוכחית בפני איראן היא הענקת סיוע לעמים הערבים בכינון סדר חדש בעקבות המהפכות העממיות.

במאמר מערכת, שפרסם היומון, נטען, כי כמה ממדינות ערב והמערב, ובהן גם תורכיה, ניסו להכחיש את מהותן האסלאמית של ההתקוממויות בעולם הערבי ולהציגן כערביות או כדמוקרטיות בלבד. בפועל מבטאות התקוממויות אלה את השפעת ערכי מכוון המהפכה האסלאמית, איתאללה ח'מיני, על העמים הערבים ואת השפעת המודל שהציב בפניהם: התקוממות עממית ללא שימוש בנשק.

לא ניתן להכחיש, גרס היומון, שחלק ניכר מהציבור הערבי יצא לרחובות כשהוא נושא סיסמאות אסלאמיות ודורש לשוב לזהות האסלאמית, שהרודנים הערבים ניסו במשך עשרות שנים לשלול מעמיהם. בתנאים הנוכחיים לא צריכים, עם זאת, המדינאים והפעילים בשטח לעסוק בשאלה האם ההתקוממויות במדינות ערב הן אסלאמיות, ערביות או דמוקרטיות. מה שנדרש כעת הוא להציג בפני העמים, שעברו את המהפכות, מודל מעשי ולסייע להם בגיבוש חוקה ובכינון סדר פוליטי עתידי.

היומון הזהיר מפני הישנות הטעות, שעשתה איראן לאחר התפרקות ברית-המועצות ביחס לרפובליקות הסובייטיות לשעבר במרכז אסיה. כאשר התפרקה ברית-המועצות דיברו האיראנים רבות, אך מי שנקט בפעולות מעשיות היו תורכיה וארצות-הברית, שהשתלטו על הכלכלה והפוליטיקה במדינות אלה. אסור שטעות זו תישנה גם ביחס למדינות ערב. על איראן להגביר את השפעתה המחשבתית והתרבותית על אומות האיזור ולהציב מודל מהפכני מוצלח עבורן כדי למנוע את חזרתן האפשרית של מדינות ערב לידי הריאקציה, האימפריאליזם והרודנות. מטרה זו לא תושג באמצעות סיסמאות ודיבורים כי אם באמצעות מעשים (ג'מהורי-י אסלאמי, 18 ספטמבר).

היומון "כיהאן" דן אף הוא בהתפתחויות בעולם הערבי על רקע כינוס ועידת "ההתעוררות האסלאמית" וטען, כי העולם הערבי ניצב בפני גל שני של מהפכות. הציבור הערבי שב לרחובות על מנת למנוע את חזרת הרודנויות בלבוש חדש, למנוע סטייה ממטרות המהפכות, להאיץ את מימוש מטרות אלה, למנוע את השתלטות האימפריאליסטים הזרים ולכונן סדר חדש במזרח התיכון.

הגל השני של המהפכות בעולם הערבי מתאפיין בהבלטת האידיאולוגיה האסלאמית, שניצבה מאחורי ההתקוממויות הערביות על אף ניסיון המערב להכחיש זאת. כמו כן מתאפיין גל זה בניסיון למנוע את הניסיון לכונן מודל חילוני עבור המהפכות, שניכר במדיניותה של תורכיה. המהפכנים באיזור מתרחקים מהנטיות הלאומיות ונוטים יותר ויותר לעבר המודל האיראני-אסלאמי.

הבלטת מהותן האנטי-אמריקאית והאנטי-ישראלית של המהפכות בעולם הערבי היא מאפיין נוסף של הגל המהפכני הנוכחי. בנוסף מבטא גל זה את תבוסת האסטרטגיה של ארצות-הברית, שניסתה לנהל את גל המהפכות הראשון באופן שישרת את האינטרסים שלה (כיהאן, 18 ספטמבר).

האתר "בולתן ניוז" (Bultan News) קרא במאמר פרשנות לנצל את ועידת "ההתעוררות האסלאמית" לצורך קידום האחדות בעולם המוסלמי. על משתתפי הוועידה להתמקד במכנה המשותף בעולם האסלאמי, לדון בסכנות הניצבות בפניו ולסייע להשגת אחדות פנימית על מנת למנוע מהאויב לנצל את חילוקי הדעות הפנימיים בעולם המוסלמי לקידום האינטרסים שלו.

האתר הזהיר מפני ואקום אידיאולוגי ומנהיגותי שעלול להיווצר בעקבות ההתקוממויות העממיות בעולם הערבי. יש לנצל את הוועידה על מנת לדון בסדר המדיני-חברתי החדש שיש לממש בעקבות הצלחת המהפכות. כינוס הוועידה בהובלת איראן עשוי למנוע מהמערב ומהקבוצות החילוניות לשלול מהמהפכות בעולם הערבי את זהותן האסלאמית, העממית והאנטי-אימפריאליסטית (בולתן ניוז, 17 ספטמבר).

גם האתר "דיפלומטיה איראנית" הדגיש את חשיבות הוועידה להגברת מעורבות איראן בהתפתחויות בעולם הערבי, במיוחד לנוכח היוזמות התורכיות באיזור. במאמר פרשנות, שפרסם האתר, נכתב, כי הוועידה עשויה לאפשר לאיראן להגביר את השפעתה בקרב דעת הקהל במזרח התיכון לאחר חודשים בהם השפעתה היתה מועטה. בשעה שבכירים תורכיים מקיימים ביקורים בעולם הערבי בניסיון לחזק את מעמדה של תורכיה כמנהיגת האיזור ומעודדים כינון סדר מדיני הקשור בתורכיה, כינוס הוועידה בטוראן עשוי לאפשר גם לאיראן להציג את תפישותיה בפני עמי המזרח התיכון ולהפיץ את המודל האסלאמי-איראני באיזור (דיפלומטיה איראנית, 18 ספטמבר).

החרפת הביקורת באיראן כלפי תורכיה על רקע החלטתה להציב מכ"ם נגד טילים בשטחה ומסעות ארדואן בעולם הערבי

החלטת תורכיה לחתום על הסכם המתיר לארצות-הברית להציב בשטחה מכ"ם מתקדם מסוג "איקס בנד" כחלק ממערכת ההגנה מפני טילים של נאט"ו הביאה השבוע להחרפת הביקורת באיראן כלפי תורכיה ומדיניותה.

שר החוץ, עלי-אכבר צאלחי (Ali-Akbar Salehi), התייחס להחלטת תורכיה וטען, כי היא אינה ראויה או מוצדקת. במסיבת עיתונאים עם שר החוץ הארמני אמר צאלחי, כי הצבת המערכת מעוררת דאגה באיראן ובקרב מדינות האיזור וכי על תורכיה לשקול מחדש את החלטתה (אירנ"א, 17 ספטמבר).

שר ההגנה, אחמד וחידי (Ahmad Vahidi), הביע אף הוא הסתייגות מהחלטת תורכיה ואמר, כי מדינות האיזור אינן מציבות כל איום בפני תורכיה המצדיק את הצבת המערכת להגנה מפני טילים בשטחה (איסנ"א, 19 ספטמבר).

התקשורת האיראנית דיווחה בהרחבה על הסכמת תורכיה להציב את המכ"ם האמריקאי בשטחה. סוכנות הידיעות הממשלתית "אירנא" הבליטה את הביקורת, שנשמעה מצד פוליטיקאים ואמצעי תקשורת תורכים ביחס להצבת המערכת בטענה, כי זו נועדה לשרת את "מזימות האימפריאליסטים" כנגד העולם המוסלמי (אירנ"א, 18 ספטמבר).

בטאון משמרות המהפכה, צבחי-י צאדק (Sobh-e Sadeq), מתח ביקורת חריפה על החלטת תורכיה והזהיר אותה מפני השלכותיה.

במאמר פרשנות, שפרסם השבועון, נכתב, כי המשחק אותו מנהלים מנהיגי תורכיה במגרש המערב אינו משרת את האינטרסים התורכיים בזירה הפנימית או האיזורית.

תורכיה אינה יכולה להציג עצמה כאויבת הציונים וכמגנת העם הפלסטיני ולנקוט במקביל מדיניות המשרתת את האינטרסים של ארצות-הברית וישראל באיזור.

מדיניות תורכיה תפגע ביחסיה עם שכנותיה ובמעמדה בדעת הקהל המוסלמית. על התורכים לדעת, נכתב במאמר, שהמערב אינו מקיים אף פעם את הבטחותיו, והבטחות מדינות המערב לתורכיה בתמורה להצבת המכ"ם בשטחה תישארנה חסרות ערך ותורכיה תהיה המפסידה העיקרית של המשחק אותו מנהלים מנהיגיה (צבחי-י צאדק, 18 ספטמבר).

הביקורת באיראן כלפי תורכיה לא נותרה מוגבלת להסכמתה להצבת המכ"ם האמריקאי בשטחה והופנתה גם כלפי מדיניותה בעולם הערבי על רקע מסעותיו המדיניים של ראש הממשלה ארדואן בצפון-אפריקה.

בראיון, שהעניק ראש ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי, עלאא' אל-דין ברוג'רדי (Alaeddin Boroujerdi), לאתר "דיפלומטיה איראנית", האשים חבר המג'לס השמרני את תורכיה, כי מדיניותה בסוריה משרתת את האינטרסים של בעלות בריתה המערביות. תורכיה חברה

בנאט"ו ומעוניינת להצטרף לאיחוד האירופי והיא נאלצת, לפיכך, לאמץ את מדיניותן של ארצות-הברית ומדינות אירופה. ברוג'רדי ציין, כי העולם המוסלמי מצפה מתורכיה כמדינה מוסלמית חשובה ומשפיעה להרחיק עצמה ממדיניות המערב וארצות-הברית ולהציב בראש את האינטרסים של העולם המוסלמי.

בהתייחסו לטענות לפיהן תורכיה מבקשת באמצעות מדיניותה להנהיג את העולם המוסלמי אמר ברוג'רדי, כי לא ניתן לצפות שתורכיה תנהיג את העולם המוסלמי, לאחר שראש הממשלה ארדואן הצהיר על תמיכתו במצרים חילונית לאחר נפילת הנשיא מבארכ (פרדא, 18 ספטמבר).

גם אמצעי התקשורת האיראנים מתחו ביקורת על מדיניותה האיזורית של תורכיה וטענו, כי זו מבקשת לנצל את ההתפתחויות בעולם הערבי לביצור מעמדה כהגמון איזורי על חשבונה של איראן ולקידום האינטרסים הלאומיים שלה תוך שיתוף פעולה עם מדינות המערב. לטענת התקשורת האיראנית, תורכיה חותרת להציג בפני העולם הערבי מודל שלטוני חלופי לזה שמציעה איראן בעקבות הפלת המשטרים הערבים בחודשים האחרונים.

סוכנות הידיעות "פארס" פרסמה השבוע פרשנות, שהופיעה ברדיו "קול עיראק" בנוגע למסעותיו האחרונים של ראש הממשלה ארדואן במדינות צפון-אפריקה. על-פי פרשנות זו מהווה ביקורו של ארדואן חלק מפרויקט בהובלת ארצות-הברית ובשיתוף פעולה עם מדינות המפרץ הערביות, שנועד להחליש את מעמדה האיזורי של איראן. ארדואן מתאם את מדיניותו האיזורית עם המערב וארצות-הברית, למעט בעניין יחסו כלפי ישראל, שבו הוא נאלץ להתחשב בדעת הקהל הפנימית בתורכיה בעקבות פרשת "מרמרה". הדבר ניכר הן במדיניות תורכיה בסוריה והן במאמצי לחזק את הגורמים הסונים בעיראק בניסיון לבלום את השפעתה הגוברת של איראן (פארס, 19 ספטמבר).

ביטוי לחשש באיראן מפני יוזמותיה המדיניות של תורכיה בעולם הערבי ניכר בראיון, שהעניק ג'אוויד קרבאן-אוע'לי (Javid Ghorban-Oghli), לשעבר מנכ"ל לענייני אפריקה במשרד החוץ האיראני, לאתר "דיפלומטיה איראנית".

בהתייחסו לביקור ארדואן בצפון-אפריקה אמר קרבאן-אוע'לי, כי זה נועד לקדם את מעמדה של תורכיה באיזור ולנצל את ההתפתחויות האיזוריות להגברת השפעתה הפוליטית והתרבותית. הדיפלומט האיראני לשעבר טען, כי תורכיה נוקטת במדיניות נבונה מבחינתה, כיוון שיש באפשרותה להציב בפני מדינות ערב מודל ראוי ומוצלח המשלב הצלחה כלכלית לצד תפישות דתיות וערכיות.

קרבאן-אוע'לי מתח ביקורת על גישתה הנוכחית של איראן ביחס להתפתחויות בעולם הערבי וטען, כי בשונה מגישתה של תורכיה, היא אינה ריאלית. איראן סבורה, שההתפתחויות בעולם הערבי מבטאות "התעוררות אסלאמית" בעוד שהמציאות היא שונה. למפלגות ולקבוצות האסלאמיות לא היה תפקיד מרכזי בהתקוממויות בעולם הערבי ואף אחת ממדינות ערב אינה מעוניינת לכונן ממשלה אסלאמית. תורכיה, לעומת זאת, אימצה גישה מציאותית יותר כלפי ההתפתחויות בעולם הערבי ובשונה מאיראן היא גם נהנית מתמיכה בינלאומית ואיזורית. היא

צפויה, לפיכך, למלא תפקיד מרכזי בעתיד העולם הערבי בעוד שמעמדה של איראן צפוי להיפגע (דיפלומטיה איראנית, 19 ספטמבר).

הביקורת האיראנית כלפי מדיניות תורכיה באה לידי ביטוי גם בטור היומי המופיע בעיתון "כיהאן", שבו מתפרסמות עמדות אזרחים השולחים מכתבים למערכת היומון. בטור, שהתפרסם ביום שני (19 ספטמבר), כתב אחד מקוראי "כיהאן", כי הגיע למסקנה, שהמדיניות אותה מיישמת תורכיה תחת דגל האסלאם היא למעשה סוג חדש של צביעות. לא מן הנמנע, כתב הקורא, כי בעתיד תתנצל ממשלת תורכיה בפני ישראל על שליחת הספינה "מרמרה" לחופי עזה.

פרשת המעילה הגדולה בתולדות הבנקאות באיראן ממשיכה לעורר גלים

פרשת מעילת הענק בבנק "צאדראת" (Saderat), שנחשפה בשבוע שעבר, המשיכה לעורר גם השבוע גלים במערכת הפוליטית ובאמצעי התקשורת באיראן.

מנכ"ל בנק "צאדראת", מחמד ג'הרמי (Mohammad Jahromi), ששימש בעבר כשר העבודה והעניינים החברתיים בממשלתו של הנשיא אחמדינז'אד, מסר בשבוע שעבר, כי במסגרת המעילה הגדולה ביותר בתולדות הבנקאות האיראנית ונמשכה כשנתיים נגנבו קרוב ל-3 מיליארד דולרים בהם נעשה שימוש לרכישת נכסים ממשלתיים.

התקשורת האיראנית דיווחה, כי מאחורי הפרשה ניצב אמיר מנצור-אריא ח'סרוי (Amir Mansoor-Arya Khosravi), איש עסקים שניצל את קשריו עם בכירי בנק "צאדראת" על מנת להשתלט במרמה על אגרות חוב ממשלתיות ולמכור אותן לאחר מכן לבנקים פרטיים בתמורה ל-3 מיליארד דולרים. שר הכלכלה, סיד שמס אל-דין חסיני (Seyyed Shamseddin Hoseini), מסר השבוע, כי החשוד במעילה נעצר. בנוסף נעצרו 19 בני אדם בחשד למעורבות בפרשה.

המועל הבולע את הבנק: "אפרסק, רד בגרוני!"

על רקע מאבקי הכוחות הפוליטיים במחנה השמרני ולקראת הבחירות למג'לס הצפויות במרץ 2012 נוצלה פרשת המעילה על-ידי מבקרי הנשיא להטחת האשמות חמורות כנגד הממשלה ו"הזרם הסוטה", הזרם הפוליטי המזוהה עם רחים משאא'י, ראש לשכתו ומקורבו של אחמדינז'אד. מבקרי הנשיא טענו, כי "הזרם הסוטה" היה מעורב בפרשה במסגרת ניסיונותיו הנמשכים לנצל משאבים כלכליים לאומיים לקידום האינטרסים הפוליטיים שלו. חבר המג'לס, אואז חידרפור (Evaz Heydarpur), טען בראיון לסוכנות הידיעות "פארס", כי בידי ועדת המג'לס למדיניות חוץ ולביטחון לאומי מסמכים המעידים על מעורבות "הזרם הסוטה" בפרשה (פארס, 16 ספטמבר).

בשבוע שעבר פרסם האתר השמרני "משרק" (Mashreqh) מכתב, שנשלח לפני כשנה על-ידי רחים משאא'י לשרי התחבורה והכלכלה, ובו בקשה לזרז מכירת 50.5 אחוזים ממניותיו של ענק הפלדה הממשלתי "פולאד ח'וזסתאן" לחברה בראשות מנצור-אריא. במכתב טען משאא'י, כי העיסקה אושרה על-ידי הנשיא אחמדינז'אד. עוד דיווח האתר, כי הממשלה תכננה להשתמש בהכנסותיה ממכירת מניות חברת הפלדה על-מנת לממן פרויקט תחבורה בצפון-איראן, שאמור היה להימסר אף הוא לידי החברה בראשות מנצור-אריא (משרק ניוז, 12 ספטמבר).

בעקבות פרסום זה הגיב הנשיא אחמדינז'אד ביום רביעי שעבר לראשונה לפרשת המעילה ודחה מכל וכל את הטענות, לפיהן הממשלה מעורבת בפרשה. בנאום, שנשא במהלך ביקור במחוז ארדביל (Ardebil), טען הנשיא, כי ממשלתו היא הממשלה הנקייה ביותר בהיסטוריה האיראנית וכי גורמים שונים מבקשים לפגוע בה ולהאשימה בכל עניין שהוא. הנשיא ציין, כי עד כה שמרה הממשלה על שתיקה בנוגע להאשמות כנגדה מתוך כבוד למנהיג העליון ולעם, אך שתיקה זו לא תימשך לעד. הוא הוסיף, כי הוא עצמו התריע בפני נגיד הבנק המרכזי מפני בעיות במערכת הבנקאית, שעלולות להיות מנוצלות לרעה לביצוע מעשי שחיתות, וכי הממשלה השקיעה בשנים האחרונות מאמצים ניכרים לקידום רפורמות במערכת הבנקאית. אחמדינז'אד קרא לרשות השופטת לפעול בנחישות כנגד המעורבים בפרשת המעילה (מהר, 14 ספטמבר).

במקביל לדברי הנשיא פרסמה לשכתו תגובה מפורטת ובה התייחסות לפרסום באתר "משרק". בתגובה נאמר, כי הטענות, שהועלו מצד כמה אמצעי תקשורת בנוגע למעורבות ממשלתית בפרשת המעילה מבטאות את מאמצייהם לפגוע בממשלה. לשכת הנשיא טענה, כי הממשלה אכן הסכימה למסור פרויקט תחבורתי בצפון המדינה לידי חברה העוסקת בסלילת מסילות ברזל בתמורה למכירת מניותיה של חברת הפלדה הממשלתית של ח'וזסתאן כחלק ממדיניות ההפרטה של חברות ממשלתיות. מכירת מניות אלה נועדה, לטענת לשכת הנשיא, להוות תחליף להעברת תקציב ממשרד התחבורה לידי החברה המבצעת ואין בכך כל פסול מבחינה חוקית (אירנ"א, 15 ספטמבר).

על אף הבהרות לשכת הנשיא המשיכו מבקרי הנשיא למתוח ביקורת חריפה על הנשיא וממשלתו סביב הפרשה. האתר "אלף" (Alef) המזוהה עם אחמד תוכלי (Ahmad Tavakoli), ראש המרכז למחקרים של המג'לס ואחד מיריביו הפוליטיים החריפים של אחמדינז'אד במחנה השמרני, טען, כי הנשיא נכשל במימוש הבטחותיו להיאבק כנגד השחיתות הכלכלית. הנשיא העדיף להתמקד בשחיתות שרווחה במדינה בטרם נבחר כנשיא והתעלם מהשחיתות המתרחבת

בתקופתו. האתר האשים את הממשלה, כי לא נקטה בצעדים הדרושים על מנת לפקח על המערכת הבנקאית ואיפשרה בכך מעילה כה גדולה (אלף, 15 ספטמבר).

היומון הרפורמיסטי "מרדם סאלארי" (Mardom Salari) גרס, כי טענת הנשיא לפיה ממשלתו היא הנקייה ביותר בתולדות איראן תמוהה לנוכח העובדה, כי בחודשים האחרונים נעצרו כמה מנהלים ממשלתיים בכירים הקשורים ל"זרם הסוטה" בחשד למעורבות בשחיתות כלכלית (מרדם סאלארי, 15 ספטמבר).

גם האתר "רג'א ניוז" (Raja News), המזוהה עם האגף הרדיקלי במחנה השמרני, מתח ביקורת על דברי הנשיא וטען, כי הממשלה היא האחראית לפקח על המערכת הבנקאית. גם אם לא היו מעורבים שיקולים פוליטיים בפרשת המעילה, הרי שיש בה כדי להצביע על בעיה קשה בפיקוח הממשלתי, שאיפשרה את פרשת השחיתות. פרשה זו מעידה על כך, שהסיסמאות, אותן נשא אחמדינז'אד כנגד השחיתות, נותרו בגדר סיסמאות בלבד. אילו היה הנשיא מאפשר לחקור את מעורבותם של כמה ממקורביו בפרשיות שחיתות, נכתב ב"רג'א ניוז", היא לא היתה מגיעה להיקף כה גדול (רג'א ניוז, 15 ספטמבר).

עורך היומון "כיהאן", חסין שריעתמדרי (Hossein Shariatmadari), הזהיר השבוע את הנשיא מפני השפעתו הנמשכת של "הזרם הסוטה" בממשלתו. במאמר מערכת, שהתפרסם בראשית השבוע, מתח שריעתמדרי ביקורת על תגובת הנשיא לפרשת המעילה וקרא לו להרחיק עצמו מזרם זה המעורב בשחיתות כלכלית, מנצל את משאבי הממשלה לקידום האינטרסים שלו ומאלץ את הנשיא להגן על המעורבים בשחיתות כלכלית במקום להיאבק בהם (כיהאן, 17 ספטמבר).

בתוך כך מינה בסוף השבוע שעבר ראש הרשות השופטת את התובע הכללי, חג'ת אל-אסלאם ע'לאם-חסין מחסני-אז'האי (Hojjat-ol-Eslam Gholam-Hossein Mohseni Eje'i), כאחראי לחקירת פרשת המעילה (פארס, 15 ספטמבר). גם המג'לס התערב השבוע בפרשה וקיים דיון מיוחד בנושא בהשתתפות שר הכלכלה, נגיד הבנק המרכזי, מנכ"ל בנק "צדאראת" ונציגי משרד המודיעין, הארגון לביקורת המדינה ולשכת החשב (מהר, 16 ספטמבר).

תמונות השבוע: הנשיא אחמדינז'אד הגיע לניו-יורק

מתוך: <http://un.president.ir>, האתר הרשמי שהושק על-ידי לשכת הנשיא לרגל נסיעתו לעצרת האו"ם

